

GOIGS A LLAOR DE LA MARE DE DÉU DE LA POPA

que es venera des de temps immemorial

a l'església parroquial de Borredà

Puix vostre amor maternal
al Bon Jesús ens apropa:
Mare de Déu de la Popa,
deslliureu-nos de tot mal.

El poble de Borredà
vostre nom excels pregona
i, posant-vos per Patrona,
un bell temple us dedica,
on sempre us venerarà
amb ver amor filial:

Mare de Déu...

Vostre poder i virtut
tots els dies prodigueu
i del pecat allunyeu
a la humana multitud;
per vostra gràcia hem rebut
de mercès un ric cabdal:

Mare de Déu...

D'una pesta la invasió
va assolir el Principat
i eix poble en fou lliberat
per la vostra protecció;
abrigueu la població
amb vostre mantell reial:

Mare de Déu...

Fóreu auxili valuós
que ens salvà en el temps de guerra
al devastar nostra terra
invasor molt poderós
que pretenia, orgullós,
junyir-nos amb fort dogal:

Mare de Déu...

Vostre favor inefable
satisfà necessitat
i, en el temps de sequedat,
pluja bona i saludable,
sol i vent molt favorable
concediu sempre puntual:

Mare de Déu...

Amb fervor la dona implora,
quan el part és perillós,
prompte rebent el socós
de vostra mà auxiliadora;
i els fillets van sans a l'hora
a la pica baptismal:

Mare de Déu...

Obté per vostre favor
fills l'estèril, afligida,
qui, per a alegrar sa vida,
vol el maternal amor.
Dels odis i del rancor
gardeu-nos, Reina immortal:

Mare de Déu...

Sens demora és remeiàt
el malalt que en Vós confia,
allunyant la malaltia
que el tenia contristat;
és la vostra voluntat
el bàlsam medicinal:

Mare de Déu...

Any de greus calamitats
mil vuit-cents cinquanta-quatre,
quan el còlera va batre
pobles, viles i ciutats;
vostres devots són salvats
pel vostre Cor maternal:

Mare de Déu...

La festa de l'Assumpció
celebrem amb creixent zel,
enlairant-se fins al Cel
nostra ferma devoció;
talment harmoniós ressò
de la glòria celestial:

Mare de Déu...

Ja que dels desemparats
en sou mare i protectora,
feu-nos la mercè, Senyora,
de no ser abandonats
fins ser al Cel tots plegats,
fruit de vida eternal:

Mare de Déu...

Puix que amb la guerra fatal
volen ja engolir l'Europa:
Mare de Déu de la Popa,
deu-nos pau universal.

Moderat *Respost*

Puix vós-tes-ma-ma-ter-na- al Bon Je-rú-ey a-pro-po Mare de Déu de la Po-pa, des-liu-reu-nos de tot mal.

El poble de Bor-re-dà vos-tre nom ex-cels pre-go-na, i, po-sant-vos per Pa-trona, un bell tem-ple us de-di-

ca on sem-pre us ve-ne-ra-rà amb ver a-mor fi-li-al *Respost*

☩ Pregueu per nosaltres Santa Mare de Déu.

☩ Perquè siguem dignes de les promeses de Crist.

P R E G U E M

Us supliquem, Senyor Déu, que concediu als vostres servents de poder fruit d'una bona salut espiritual i corporal; i per la intercessió de la benaurada sempre Verge Maria, prop vostre, al cel, allibereu-nos de les tribulacions de la vida present i feu-nos gaudir de la joia eterna. Per Crist Senyor nostre. Amén.

LA MARE DE DÉU DE LA POPA DE BORREDÀ

La devoció a Maria, la Mare de Jesús, és tan antiga com el cristianisme, però ha anat prenent al llarg dels temps característiques o advocacions especials. Una d'aquestes advocacions, molt popularitzada entre els segles XIII i XIV, és la de la Mare de Déu que alleta el seu Fill. Per recordar només les imatges o advocacions més properes podem evocar en aquesta funció tan maternal: la Mare de Déu de la Llet o de les Neus, que té la seva imatge al carreró del seu nom a la ciutat de Vic, la Mare de Déu del Far, la de l'Estany, la de Puiggraciós, etc. Totes les imatges que representen la Verge en aquesta actitud són imatges gòtiques, dels segles esmentats, com ho era la primitiva de Borredà, restaurada o gairebé renovada per l'escultor vigatà Eudald Brunet el 1928, gràcies al mecenatge de la Sra. Antònia Bardolet d'Estebanell, destruïda el 1936 i refeta de nou el 1940 en temps del rector Mn. Maurici Soler. El nom de Popa prové del mot català antic *popa* equivalent a pit femení o mamella, del que deriva el verb *popar* o mamar. És, per tant, un nom popular, donat pels antics borradanencs a la seva celestial patrona.

Els orígens de la devoció de Borredà a Santa Maria es perden en la llunyania dels temps. La parròquia i església de Santa Maria de Borredà és citada el 938, però el lloc va començar a repoblar-se el 856, segons consta el 886 en un judici presidit pel comte Guifred el Pilós, senyor superior del terme. El terme surt citat en els vells documents com *Boridano*, *Bosnedano*, *Borresdasno* o *Borredano*, d'on ha derivat el català Borredà.

El lloc fou cedit a Ripoll a finals del segle IX pel Comte Guifred que es retingué per a ell i per els seus successors l'alta justícia del lloc o quadra de Borredà, que finalment el rei Alfons el Magnànim el 1431 cedirà als senyors de la Portella. Foren els monjos de Ripoll com a senyors immediats del terme i parròquia, els que atregueren nous pobladors i segurament erigiren la parròquia de Santa Maria de la qual el 938 depenien les sufragànies de Palau de Rodegarí o Sant Sadurní de Rotgers i la de La Pera, d'advocacions desconegudes, però que cal considerar situada vers el mas La Pera.

És molt probable que fossin els monjos de Ripoll els que introduïren a Borredà la titular de Santa Maria, la que també era patrona del seu monestir. Recordem que la parròquia de Borredà, tot i considerar-se dintre la demarcació del bisbat d'Urgell i després de Solsona, va dependre de l'abadiat de Ripoll o territori exempt del monestir fins que es va incorporar definitivament a Vic pel 1855, com a conseqüència de l'aplicació del concordat de 1851.

És evident que abans de la imatge actual, o millor de la que recorda l'actual, feta al pas del segle XIII al XIV, hi hagué una altra imatge de Santa Maria que va presidir el temple primitiu i el romànic que es va aixecar a finals del segle XI. D'aquest temple romànic en resta encara el mur de ponent on es troba la portalada refeta o construïda de nou del segle XVIII, car és probable que l'antiga fos al mur de migdia i que es fes una porta nova al mur de ponent per a aprofitar les antigues portes romàniques amb la seva bonica ferramenta forjada. Aquest mur romànic coincideix amb l'amplada de la nau central del temple actual, cosa

que ens dona les mides de l'antic temple. Per sobre del rosetó modern, que es va fer més amunt del portal, es veu el pinyó o cimbal de la doble vessant de la teulada, punt que havia estat sobreaixecat amb un campanar d'espadanya del qual se'n veuen la restes incorporades al realçament definitiu de la teulada.

Poc més sabem del temple que va estatjar durant segles la primitiva patrona de Borredà. Sembla que era una edificació de mesures mitjanes, car la feligresia de Borredà fou sempre força reduïda i no va passar de 15 a 20 famílies al llarg dels segles XIV i XV.

L'increment de masies i del poble va fer-se sobretot el segle XVIII. El poble va créixer sobretot pel gremi de paraires i teixidors de baietes i cordellats que tingué vida activa els segles XVIII i part del XIX, de manera que el terme va passar de 533 habitants el 1718 a 1.353 el 1737.

Aqueixa creixença fou causa d'ampliacions en l'antiga església, primer amb capelles laterals, una d'elles té encara la data de 1720, i amb un definitiu remodelament entre els anys 1770 i 1780 que donà per resultat una església de tres naus amb presbiteri rectangular, una capella fonda a l'esquerra i una sagristia a la dreta. L'obra va completar-se amb l'esvelt campanar d'una socolada de tres pisos i un cos superior de dos pisos i terrat amb barana al cimadal. És construïda el 1790.

És aquest el moment més eufòric de la història de Borredà com es veu en els tràmits per a la construcció de l'hospital o casa de beneficència fets entre el 1770 i 1792, amb la intercessió del rei Carles IV. L'eufòria es mantingué encara fins a mig segle XIX, puix que el 1860 trobem encara 1.260 habitants del terme però aviat començà la davallada fins els 520 habitants de 1775, els mateixos gairebé de 1718.

En el nou temple s'hi va construir un sumptuós altar barroc amb un cambril per la vella Santa Maria de la Popa que va perdre's com l'antiga imatge el 1936. Aquesta era una talla d'uns 50 cm. d'alçada, amb la Verge sedent i l'infant sobre el genoll esquerra. L'actual d'identiques mides i semblant a l'antiga imita, però, modernitzant-ne els trets, la imatge exageradament restaurada i modificada el 1928.

La història particular de la devoció popular ens és poc coneguda i el Pare Camós testimonia ja el seu culte el 1650 però sabem que és molt més antic, tant com la imatge. Era advocada de les mares que criaven els seus fills i ho era també per calamitats públiques, com ho fou en el còlera de 1854, la gran pesta que assolà el país i de la qual Borredà es vegé lliure després d'haver fet grans pregàries a la Verge de la Popa. Una làpida posada al cambril així ho recorda. La devoció no ha cessat i avui dia és encara viva. Que la Mare de Déu de la Popa, maternal i acollidora continuï protegint sempre els borradanencs i tots els devots de la rodalia que la consideren patrona i advocada especial.

ANTONI PLADEVALL I FONT

Vic, 11 febrer 1979.

EDICIÓ AMB MOTIU DE LA RESTAURACIÓ DE L'ESGLÉSIA L'ANY 1979

JUSTIFICACIÓ DE L'EDICIÓ

7.000 exemplars en paper corrent

501 exemplars en paper especial numerats N.º 0 a 500

25 exemplars en paper de fil numerats amb xifres romanes I-XXV

i acolorits a mà per M. Benavent